የሰ/መ/ቁ 134188

ሐምሌ 28 ቀን 2009 ዓ.ም

ዳኞች፡- ፀጋይ አስማማው

አልማው ወሌ

ሙስጠፋ አህመድ

አብርሃ መሰለ

ጳውሎስ አርሺሶ

አመልካች ፡- አቶ ዊንታ ቦርጁ -የቀረበ የለም

ተጠሪ ፡- ይርጋለም ኮንስትራክሽን ኃ.የተ.የግል ማህበር ....የቀረበ የለም

መዝገቡ መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል ፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች በሐዋሳ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 31163 በ19/09/08 ዓ/ም ተሰጥቶ በሐዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 20112 በ24/12/08 ዓ/ም፣ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር አጣሪ ችሎት በመ/ቁጥር 68973 በ09/02/2009 ዓ/ም የጸናው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው፡፡

ጉዳዩ በሥራ ላይ በሚደርስ የአካል ጉዳት የሚከፈል የካሣ ገንዘብ ጥያቄ የይርጋ ጊዜ ገደብን የሚመለከት ሲሆን አመልካች በ20/08/08 ባቀረቡት ከተጠሪ ድርጅት ጋር በፈፀሙት የቅጥር ውል መሰረት ስራ ላይ እያሉ በ17/06/2006 ዓ/ም በደረሰባቸው ከፊል አካል ጉዳት ምክንያት ህክምና ሲከታተሉ የቆዩ ቢሆንም በጥር ወር 2008 ዓ/ም ከፍተኛ የሆነ የጤና መታወክ ያጋጠማቸው መሆኑን ጠቅሰው በአዋጁ መሰረት ዘላቂ የአካል ጉዳት ካሳ እንዲከፈላቸውና ተጠሪ ድርጅት ለአመልካች ያላግባብ ደመወዝ እየቀነሰ ሲከፍል የነበረ በመሆኑ ይኼው የተቀነሰው ደመወዝም እንዲከፈላቸው ይወሰን ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል፡፡ የአሁኑ ተጠሪ ድርጅትም አመልካች በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀፅ 162 ንዑስ አንቀፅ 4 የተደነገገው የስድስት ወር የይርጋ ጊዜ ገደብ አልፏል በማለት መቃወሚያ አቅርቧል ፡፡

ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው ፍርድ ቤትም ተጠሪ ያቀረበውን መቃወሚያ በመቀበል የአካል ጉዳት ካሳ ክስ በአንድ ዓመት፣የደመወዝ ክፍያ በስድስት ወር ይርጋ ቀሪ ይሆናል በማለት ብይን ሰጥቷል ።

አመልካች ይግባኝ ለሐዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበው ተቀባይነት ያጡ ሲሆን የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር አጣሪ ችሎትም በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ብይን የተፈፀመ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የለም በማለት የአመልካችን አቤቱታ ሳይቀበለው ቀርቷል። የአሁኑ የሠበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ በመቃወም ነው። የአመልካች የሰበር አቤቱታ መሰረታዊ ይዘትም፡- በ17/06/2006 ዓ/ም አመልካች ስራ ላይ እያሉ የደረሰባቸው የአካል ጉዳት በህክምና ሲከታታሉ ቆይተውና ተጠሪ ድርጅትም ይህንኑ አውቆ ሲያሳክማቸው ቆይቶ ጉዳቱ ተባብሶ በአመልካች አካል ላይ የደረሰው ጉዳት ዘላቂ ጉዳት መሆኑ አመልካች ያወቁት ክስ ከመቅረቡ ከሶስት ወር በፊት ሆኖ እያለ የበታች ፍርድ ቤቶች ጉዳቱ የደረሰበትን የካቲት 17 ቀን 2006 ዓ/ም ለይርጋው መቆጠር መነሻ አድርገው መያዛቸው ያላግባብ ነው የሚል ነው። አቤቱታው ተመርምሮም በዚህ ችሎት እንዲታይ የተደረገ ሲሆን ተጠሪ ቀርቦ በ ሰጠው መልስም ከአመልካች ጋር መጀመሪያ የተመሰረተው የስራ ውል በሕጉ አግባብ የተቋረጠ መሆኑን፣ አመልካች ጉዳት ደረሰብኝ የሚሉት በስራ ቦታ ላይ ስለመሆኑ በተጠሪ በሕጉ አግባብ ያላሳወቁ መሆኑን፣ ተጠሪ አመልካችን በስራ ላይ ጉዳት መድረሱን አምኖ ሲያሳክማቸው የነበረበት አግባብ የሌለ መሆኑንና ሌሎች ነጥቦችን በሰፊው ዘርዝሮ የአመልካች ክስ በይርጋ ውድቅ ነው ተብሎ መወሰኑ በአግባቡ ነው በማለት ተከራክሯል። የአሁኑ አመልካችም የሰበር አቤቱታቸውን በማጠናከር የመልስ መልሳቸውን አቅርበዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር ባለ መልኩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ብይንና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። እንደመረመረውም የበታች ፍርድ ቤቶች ጉዳዩ በይርጋ የታገደ ነው በማለት የአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀፅ 162 ንዑስ አንቀፅ /1/ ድንጋጌ መሠረት በማድረግ የሰጡት ዳኝነት ተገቢ ነው? ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ በመያዝ ጉዳዩን መርምረናል ።

ጉዳዩን እንደመረመርነው ለጉዳዩ አግባብነት ያለው የይርጋ ጊዜ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀፅ 162 ንዑስ አንቀፅ 1 ስር የተደነገገው የአንድ አመት የይርጋ ጊዜ ገደብ ነው።አሁን አከራካሪ የሆነው ይህ የጊዜ ገደብ መቆጠር የሚጀምረው መቼ ነው? የሚለው ነው። ይህንኑ ለመመለስ አመልካች በክሳቸው ላይ የጠቀሷቸውን መሰረታዊ ፍሬ ነገሮችንና ተጠሪም ለእነዚህ ፍሬ ነገሮች ያቀረባቸውን የክርክር ነጥቦችን መመልከቱ ተገቢነት ይኖረዋል። አመልካች በክሳቸው ላይ የጠቀሱት መሰረታዊ ነጥብ ከተጠሪ ጋር በመሰረቱት የስራ ውል አግባብ በስራ ላይ እያሉ የአካል ጉዳት የካቲት 17 ቀን 2006 ዓ.ም ደርሶባቸው ሕክምና

ሲከታታሉ ቆይተው ጉዳቱ ዘላቂ መሆኑን ጥር ወር 2008 ዓ.ም አካባቢ አውቀው ተጠሪ ላይ ለዚሁ ለዘላቂ የአካል ሚያዚያ 20 ቀን 2008 ዓ.ም ክስ የመሰረቱ መሆኑን ሲሆን ተጠሪ ጉዳት ካሳ እንዲከፍል አጥብቆ የሚከራከረው ደግሞ በ2006 ዓ.ም ከአመልካች ጋር የነበረው የስራ ውል በሕግ አግባብ የተቋረጠ መሆኑ በፍርድ ቤቶች ውሳኔ የተረጋገጠ መሆኑን፣ በዚህ ጊዜ ደረሰ የተባለው ጉዳትም በተጠሪ በሕጉ አግባብ ያልታወቀና በስራ ላይ የደረሰ ጉዳት ነው ሊባል የማይችል መሆኑንና አመልካች ህክምና እንዲያገኙ ሲያደርግ የቆየውም ድርጅቱ በአመልካች ላይ የደረሰውን የአካል ጉዳት በስራ ላይ የደረሰ መሆኑን በማመን ሳይሆን የድርጅቱ ባለቤት በግላቸው በሰብአዊነት ያደረጉት ተግባር መሆኑን በመዘርዘር ነው፡፡ይሁን እንጂ በ2006 ዓ/ም በአመልካች ላይ ደረሰ የተባለው የአካል ጉዳት በሕጉ አግባብ በስራ ላይ የደረሰ መሆን ያለመሆኑ፣ ተጠሪ ለህክምናው ሲያወጣው የነበረ ወጪ መኖርያ ለመኖሩና ጥር 2008 ዓ.ም በአመልካች የታወቀው የዘላቂ አካል ጉዳት በ2006 ዓ.ም በደረሰባቸው አደጋ የመጣ መሆን ያለመሆኑ በፍሬ ነገር ደረጃ በግራ ቀኙ ማስረጃ የሚታዩ ነጥቦች ከመሆናቸው ውጪ በመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ላይ ሊነሱ የሚችሉ ነጥቦች አይደሉም፡፡ ስለሆነም የአመልካች ክስ አመሰራረት ከተጠሪ ጋር የፀና የስራ ውል እያለ በ2006 ዓ.ም በደረሰባቸው አደጋ ምክንያት የመጣው ዘላቂ ያልሆነ የአካል ጉዳት በሕክምና ቢከታተሉም ለውጥ ሳያሳይ ቀርቶ ወደ ዘላቂ የአካል ጉዳት መሸጋገሩን የሚገልጽና ይህ ስለመሆኑ የታወቀው ደግሞ በጥር ወር 2008 ዓ/ም ጀምሮ መሆኑን የሚያሳይ እና ተጠሪም በዚህ ረገድ ግልጽ ማስተባበያ ክርክር ባለቀረበበት ሁኔታ የበታች ፍርድ ቤቶች የይርጋ ጊዜው መቆጠር ያለበት ከ17/06/2006 ዓ.ም ጀምሮ ነው በማለት የያዙት መነሻ የአመልካችን ክስ ይዘት ያላገናዘበ ሆኖ ተገኝቷል፡፡ ለይርጋው ጊዜ መነሻ መሆን ያለበት ጥር ወር 2006 ዓ/ም ነው ከተባለ ደግሞ አመልካቹ ክስ ያቀረቡት በ20/08/2008 ዓ.ም በመሆኑ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀፅ 162(1) ስር ያለው የአንድ አመት ጊዜ አላለፈም፡፡ በዚህም ምክንያት አመልካች ያቀረቡት የአካል ጉዳት ካሳ በይርጋ የታገደ ነው ተብሎ የተሰጠው የውሳኔ ክፍል መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ተከታዩን ወስነናል፡፡

<u>ው ሣ ኔ</u>

1. በሐዋሳ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 31163 በ19/09/08 ዓ.ም ተሰጥቶ በሐዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 20112 በ24/12/08 ዓ.ም፣ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር አጣሪ ችሎት በመ/ቁጥር 68973 በ09/02/2009 ዓ.ም የፀናው ውሳኔ ብይን በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348(1) መሰረት ተሻሽሏል፡፡

2. አመልካች የአካል ጉዳት ካሳን በተመለከተ ያቀረቡት ክስ በይርጋ የታገደ ነው ተብሎ የተሰጠው የውሳኔ ክፍል በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 348(1) መሰረት ተሽሯል፡፡ አመልካች በደመወዝ ላይ ያቀረቡት ክስ በይርጋ ውድቅ መደረጉ አልተነካም፡፡
3. በአመልካች የአካል ጉዳት ካሳ ላይ የቀረበውን የግራ ቀኙን ክርክር የሐዋሳ ከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 31163 በመቀጠል ጉዳዩን በሚገባ አጣርቶ ተገቢውን ዳኝነት እንዲሰጥ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 341(1) መልሰን ልከንለታል፡፡ይጻፍ፡፡
4. በዚህ ፍርድ ቤት የወጡትን ወጭ ኪሣራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ ብለናል፡፡

መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት ፡፡

ቅ/ሀ

ፍትሐ ብሔር

ሥነ-ሥርዓት ሕግ